

післявоєнний період, вимагає формування узгодженої комплексної стратегії, яка створила б найбільш сприятливі умови для збалансованого розвитку всіх складових експортного потенціалу авіаційного комплексу України. Розвиток експортного потенціалу авіаційної галузі та її суб'єктів має велику практичну цінність, що визначає актуальність теми НДР.

Метою п'ятого етапу «Інструменти державного стимулювання використання експортного потенціалу та оцінка факторів його розвитку» НДР «Дослідження експортного потенціалу авіаційного комплексу України» є визначення пріоритетних напрямків використання монетарних та фіскальних інструментів стимулювання експортного потенціалу України.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України та ЄС, що регулюють господарську діяльність підприємств транспорту, документи методичного та нормативного спрямування міжнародних організацій у сфері реформування транспорту, матеріали, опубліковані в наукових фахових виданнях, інформація Державної служби статистики України, Національного банку України, аналітичні матеріали Міністерства інфраструктури України, Міністерства фінансів України, Рахункової палати України, Державного підприємства з обслуговування повітряного руху України «Украерорух», статистичні дані ДП «ЗАВОД 410 ЦА», комунального підприємства «Міжнародний аеропорт «Київ» (Жуляни)», Міжнародного аеропорту «Бориспіль», статистичні дані підприємств авіаційної галузі України тощо.

В результаті виконання п'ятого етапу НДР:

- досліджені регуляторні ініціативи та національні пріоритети у сфері розвитку експортного потенціалу підприємств авіаційного комплексу при здійсненні політики сприяння експорту;

- науково обґрунтовано концепцію державно-приватного партнерства у авіаційному комплексі;

- здійснено оцінку соціально-економічної ефективності та аналіз ризиків і економічних наслідків для учасників програми державно-приватного партнерства;

- запропоновано механізм реалізації концепції державно-приватного партнерства для розвитку експортного потенціалу підприємств авіаційного комплексу України.

У процесі досліджень на п'ятому етапі, компоненти розвитку експортного потенціалу підприємств авіаційного комплексу країни розглянуто в роботі на чотирьох рівнях: державному; галузевому; на рівні структурних елементів підприємств авіаційного комплексу; на рівні державно-приватного партнерства.

Встановлено, що державний рівень передбачає:

- забезпечення оперативності та ефективності державного управління на транспорті;

- розвиток транспортної інфраструктури країни шляхом оновлення та модернізації рухомого складу;

- створення передумов інтеграції транспортної системи України до ЄС, в тому числі шляхом гармонізації транспортного законодавства з міжнародним правом;

- забезпечення інвестиційної привабливості транспортної галузі шляхом створення належних умов для залучення інвесторів, розвитку конкурентного середовища та приватного сектору;

- оптимізація приватизаційних процесів шляхом економічного обґрунтування доцільності використання державного майна, у тому числі з використанням механізмів державно-приватного партнерства;

- створення єдиного інформаційного простору для забезпечення безпеки всіх перевізників та органів митного контролю;

- забезпечення енергоефективності та достатньої екологічності транспорту.

Інструментарій на галузевому рівні передбачає:

- забезпечення безпеки перевезень пасажирів і вантажів та якості надання транспортних послуг;
- розроблення організаційно-економічних механізмів управління розвитком транспортних підприємств;
- оновлення рухомого складу;
- оптимізація взаємодії різних видів транспорту в транспортних вузлах для забезпечення якості надання послуг щодо перевезень пасажирів і вантажів та розвиток інтермодальних міжнародних перевезень;
- забезпечення розвитку експортного потенціалу транспортних підприємств авіаційного комплексу країни.

На рівні структурних елементів авіаційного комплексу країни інструментарій передбачає:

- забезпечення якості надання транспортних послуг;
- підготовку, прийняття та реалізацію управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності та прибутковості підприємств авіаційного комплексу;
- забезпечення безпеки перевезень пасажирів і вантажів;
- модернізація рухомого складу;
- забезпечення екологічності та енергоефективності транспортних підприємств шляхом упровадження інноваційних технологій.

Запропоновано впровадження концепції державно-приватного партнерства (ДПП) та визначено його роль у розвитку експортного потенціалу авіапідприємств:

- досліджено нормативно-правову базу регулювання розвитку ДПП в Україні, яка створює ризики для ефективного використання цього механізму активізації інвестиційної діяльності;

- узагальнено чинники впливу на розвиток підприємств авіаційного комплексу;
- подано прогнозний обсяг виробництва авіаційної продукції в проекті ДПП;
- обґрунтовано ризики й економічні наслідки для підприємств – учасників проекту ДПП та доведено соціально-економічну ефективність проекту.

Досліджено тенденції зовнішньоекономічної діяльності підприємств авіаційного комплексу в контексті врахування вагомості впливу спільної діяльності для реалізації проекту ДПП. Виокремлено підприємства з достатнім експортним потенціалом для здійснення комплексу заходів щодо створення та освоєння нових технологій, збалансованого розвитку підприємств АК. З'ясовано причини та пріоритетні напрями реформування авіаційних підприємств, визначено вектор розвитку промислового авіабудівництва.

Доведено, що успішний розвиток ДПП як механізму активізації інвестиційної діяльності та залучення приватних інвестицій у стратегічно важливі для держави сфери можливий лише за умови забезпечення балансу інтересів держави і приватного інвестора, а також об'єктивно-раціонального поділу ризиків. Розроблено й реалізовано шляхи оптимального розподілу ризиків діяльності підприємств та ступеня їх імовірності.

За результатами досліджень під час виконання п'ятого етапу «Інструменти державного стимулювання використання експортного потенціалу та оцінка факторів його розвитку» науково-дослідної роботи, були опубліковані наступні монографії, статті та тези доповідей:

Монографії:

1. Maxim Naumenko, **Iryna Hrashchenko**, Svitlana Nevmerzhytska, Tetiana Tsalko, Svitlana Krasniuk, Yurii Kulynych (2024) Innovative technological modes of data mining and modelling for adaptive project management of food industry competitive enterprises in crisis conditions. *Project management: industry specifics: collective monograph*. – Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 2024. с. 39-79 Індексовано у наукометричній базі Scopus

Статті в наукових виданнях:

1. **Razumova K.**, Novalska N., Klymenko V., **Kyrylenko O.** Regulation of Work and Rest Pattern for Personnel of Transport Companies in Ukraine: Peacetime and Specifics of Wartime. *Studia Iuridica Lublinensia*. 2024. Vol. 2 (33). P. 353-374. **Включено до наукометричної бази Scopus.**

2. Lytvynenko V., **Naumov O.**, Voronenko M., **Naumova O.**, Lurie I. and Radovenchuk P., Application of Mutual Information Estimation Methods for Feature Selection in Regression Problems of Aviation Traffic Forecasting, *2024 14th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*, Ceske Budejovice, Czech Republic, 2024, pp. 784-789, doi: 10.1109/ACIT62333.2024.10712519. **Включено до наукометричних баз Scopus, Web of Science.**

3. **Ovsak O.P.** Sadlovska I.P., **Kyrylenko O.M.**, Ovsak B.O. Development of European aviation integration: Ukraine on the path to the European Common Aviation Area. *European Transport \ Trasporti Europei* (2024)) Issue 98, Paper n 12, ISSN 1825-3997. <https://doi.org/10.48295/ET.2024.98.12> **Включено до наукометричних баз Scopus, Web of Science.**

4. Lytvynenko S., Vasylenko I., Voitsehovskiy V., Gabrielova T., **Lytvynenko L.** Providing energy efficiency and ecological compatibility in organising special cargo delivery. *E3S Web of Conferences*, 2024. Vol. 559. P. 03002. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202455903002>. **У провідному науковому виданні Франції, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Scopus.**

5. Derbentsev Vasily, Krasnyuk Maxim, **Hrashchenko Iryna**, Goncharenko Svitlana, Krasniuk Svitlana Innovative modes of Data Mining for sustainable management of food industry enterprises M3E2 2024 11th International Conference on Monitoring, Modeling & Management of Emergent Economy Kyiv, UKRAINE, October 10, 2024 **Індексується у наукометричній базі Scopus.** <https://m3e2.kneu.ua/>

6. Vats I., **Kyrylenko O.**, **Novak V.** Benefits of using artificial intelligence in core HR processes. *Economy. Finances. Right.* - 2024. - №32. - Pp. 8-13. **Індексовано у наукометричній базі Index Copernicus.**

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.3.1>

7. **Guryna G.**, **Kyrylenko O.**, **Novak V.** **Razumova K.**, **Lukianenko M.O.** Formation of a modern management model as a guarantee of the adaptation of Ukrainian business to the conditions of globalization. / *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. — 2024. — № 10. **У фаховому виданні. Категорія Б**

8. Maxim Krasnyuk, Yurii Kulynych, **Iryna Hrashchenko**, Svitlana Krasniuk, Svitlana Goncharenko, Vitalina Denysenko Technological and tactical subsystems of the intelligent management information system (on the example of an oil and gas corporation) *Grail of Science*, 2024, № 37, p. 229-238 <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.15.03.2024.03> **У фаховому виданні. Категорія Б**

7. Krasnyuk, M. ., **Hrashchenko, I. .**, Kulynych, Y. ., Sydorenko, T., & Krasniuk, S. . (2024). Intelligence analytical subsystem of corporate management (on the example of an oil & gas company). *Grail of Science*, (37), 63–71. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.15.03.2024.009> **У фаховому виданні. Категорія Б**

8. Науменко, Максим & **Гращенко, Ірина.** (2024). Сучасний штучний інтелект в антикризовому управлінні конкурентними підприємствами та компаніями. *Grail of Science*. 120-137. [10.36074/grail-of-science.02.08.2024.015](https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.08.2024.015). **У фаховому виданні. Категорія Б**

9. **Колесник, М.**, Созинова, І., & Василевський, В. (2024). Комунікаційна інфраструктура збутової стратегії як холистична властивість розвитку сучасних бізнес-моделей. *Сталий розвиток економіки*, (3(50)), 336-343. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-50> **У фаховому виданні. Категорія Б**

10. Колесник М.В., Кривицька Н.Ю., Мізик В.В. (2024) Роль інноваційної інфраструктури у стратегічному розвитку підприємств в призмі євроінтеграційних процесів. *Економіка та суспільство*, (68) URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/68> У фаховому виданні. Категорія Б

Тези доповідей:

1. Кириленко О.М., Гуріна Г.С., Новак В.О. Стратегія конкурентоспроможного авіаційного сектору на шляху до ЄС. Матеріали XX міжнар. НПК "Сучасні проблеми менеджменту": 25 жовтня 2024р.- К.НАУ, 2024.

2. Kyrylenko O., Lukianenko M.O., Podrieza S.M. Leadership in conditions of uncertainty: adaptation and new approaches. The materials of the XX International academic professional conference "Modern management problems": October 25, 2024. – K.: 2024.

3. Разумова К.М., Лук'яненко М.О., Подреза С.М. Управління ризикам. підприємства в умовах глобальної економічної нестабільності. Матеріали XX міжнар. НПК "Сучасні проблеми менеджменту": 25 жовтня 2024р.- К.НАУ, 2024.

4. Разумова К.М., Лямзін А.О., Клименко В.В. Складові механізму індикаторної оцінки рівня безпеки системи надання послуг з авіаперевезень. Проблеми організації авіа-ційних, мультимодальних перевезень та використання авіації в галузях економіки: матеріали міжнар. наук.- практ. конф. (м. Київ, 18 квітня 2024 р.). К., 2024. С. 23-24.

5. Ovsak O.P. Components of ensuring sustainable development of the enterprise. Проблеми та перспективи підприємницьких структур за умов нестійких процесів розвитку економіки: III міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 17 травня 2024 р.: тези доп. К., 2024. С. 88-89.

6. Naumov O., Paris O., Naumova O. Application of deep learning models in economics and management. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

7. Storchak K.L., Volvach N., Naumov O.B., Problems of interaction between management and marketing. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

8. Вань Іфань, Вань Чун, Наумов О.Б. Створення бренду та маркетингові стратегії. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

9. Рибаківа А.Г., Наумов О.Б. Підприємств на світовому ринку. сучасні проблеми менеджменту в умовах диджиталізації. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

10. Вождаєнко Є.В., Наумов О.Б. Менеджмент в умовах військового стану. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

11. Lytvynenko L. Shifting priorities of companies for ensuring strategic leadership in dynamic travel markets. Сучасні проблеми менеджменту: XX міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2024 р.: тези доп. К., 2024.

12. Lukianenko M.O., Guryna G., Novak V. Digitalization and its impact on management processes: new tools and approaches. The materials of the XX International academic professional conference "Modern management problems": October 25, 2024. – K.: 2024.

13. Подреза М.С., Новак В.О. Перспективи розвитку корпоративної відповідальності авіаційних підприємств у повоєнний період. ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки. Транспортні технології, менеджмент і логістика: Тези доповідей XXV Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: НАУ, 2024. – 288 с., С. 55-57

14. Wang Chong, Novak V.O. Optimization of the system for effective management of labor productivity and employee motivation at Golden Victories Company. The materials of the

XX International academic professional conference “Modern management problems”: October 25, 2024. – K.: 2024.

15. Wang Yifan, **Novak V.O.** Optimization of personnel management mechanisms in Ginfon Group Company. The materials of the XX International academic professional conference “Modern management problems”: October 25, 2024. – K.: 2024.

16. **Гращенко І.С.** Інноваційно-інвестиційний розвиток бізнес-структур під час війни. IX Всеукраїнської науково - практичної конференції «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» 11-12 квітня 2024 р., м. Дніпро С.106-109

17. Богдан С. М., **Гращенко І.С.**, Сталий розвиток як необхідність в еволюції соціально-економічних систем IX Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки» 11-12 квітня 2024 р., м. Дніпро

18. **Гращенко І.С.**, Єлісєв О. М., Аналіз шляхів роботи підприємств під часмасштабних криз V Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів і студентів «Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні»(інтернет-конференція) 18 – 19 квітня 2024 р.

19. **Гращенко І.С.**, Макаренко Є.Є.Інформаційні системи та кібербезпека в менеджменті Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

20. **Гращенко І.С.**, Власова А. А. Вплив штучного інтелекту на розвиток інформаційних систем в менеджменті Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

21. **Гращенко І.С.**, Деревінська Т. В. Автоматизація бізнес-процесів за допомогою інформаційних систем Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

22. **Гращенко І. С.**, Бергелельська І.Л. Ефективне управління командами, що працюють віддалено або в гібридному форматі Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

23. **Гращенко І. С.**, Петриченко В.І. Сучасні виклики менеджменту: стратегічний перехід через зміну власників-засновників на більш ефективних лідерів. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

24. **Гращенко І. С.**, Щербина Д. В. Проблеми та перспективи залучення венчурного капіталу для українських стартапів. Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

25. **Гращенко І. С.**, Мельник Б. С. Стан українського імпорту під час війни Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

26. **Гращенко І.С.** Інформаційні технології менеджменту на основі штучного інтелекту Сучасні проблеми менеджменту: матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції. – НАУ, м. Київ, 2024.

27. **Гращенко І. С.**, Авраменко В. С., Белоусова Є. Ю., Інноваційний маркетинг: сучасні підходи та інструменти. V міжнародна науково-практична конференція молодих вчених, аспірантів і студентів «Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні»(інтернет-конференція) 18 – 19 квітня 2024 р.

28. **Коваленко Ю.О.**, Черевань І.В. Сталий маркетинг в системі управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. Траєкторія розвитку бізнесу, управління та права в умовах глобальних ризиків: міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 травня 2024 р.: тези доп. К., 2024.

29. Mokliak A.Y., **Kovalenko Y.O.** Behavioral economics: the influence of cognitive biases on consumer choice. Modern Movement of Science: Proceedings of the 16th International Scientific and Practical Internet Conference, October 14-15, 2024. Dnipro. 30-32.

30. **Коваленко Ю.О.**, Черевань І.В. Маркетингова складова інноваційно-орієнтованого підприємництва. Національні економічні стратегії розвитку в глобальному середовищі: XV міжнар. наук.-практ. конф., 25 квітня 2024 р.: тези доп. К., 2024. 102-104.

31. **Kovalenko Y.O.**, Shakal D.V. Use of artificial intelligence to optimize the system of management of foreign economic activity of enterprises. Сучасні проблеми менеджменту: XXII міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2024 р.: тези доп. К., 2024.

32. Павлючик І.І., **Коваленко Ю.О.** Сучасні техніки проведення міжнародних переговорів як інструмент підвищення ефективності зовнішньоекономічної співпраці підприємств. Сучасні проблеми менеджменту: XXII міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2024 р.: тези доп. К., 2024.

33. Миколаєнко О.А., **Колесник М.В.** Адаптивне лідерство як відповідь на виклики сучасного бізнес-середовища. Матеріали XX-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми менеджменту». 25 жовтня 2024 року, НАУ, місто Київ.

34. **Колесник М.В.** Розвиток інноваційних процесів у контексті діджиталізації ринкової інфраструктури. Матеріали XI-ї Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища» 14 листопада 2024 року, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, місто Одеса.

35. **Колесник М.В.**, Чернишова Т.В. Вплив концепції сталого розвитку на розвиток сучасного маркетингу у контексті євроінтеграційних процесів. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритети соціально-економічного розвитку регіонів в умовах сьогодення». 22–23 листопада 2024 року, ТНУ. місто Київ.

Даний анований звіт розглянуто та обговорено на засіданні кафедри Менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств від 14 листопада 2024р., протокол № 14.

В результаті розгляду прийнято рішення продовжити виконання науково-дослідної роботи та перейти до шостого етапу: «Стратегія розвитку експортного потенціалу авіаційного комплексу як інструмент забезпечення конкурентоспроможності авіаційної галузі».

Завідувач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної
діяльності підприємств

Кириленко О.М.

Науковий керівник

Кириленко О.М.

З анованим звітом ознайомилася:

В.о. декана ФТМЛ (_____)

Шевчук Д.О.